

EUCARISTIA

EUCARISTIA, pres del gr. *εὐχαριστία* 'reconeixement', 'acció de gràcies', 'eucaristia', derivat de *εὐχάριστος* 'agraït', i aquest, de *χαρίζομαι* 'jo complac, em faig agradable'; sagrament que simbolitza la Cena, quan Jesús va distribuir el pa entre els Apòstols tot donant gràcies a Déu. □ 1.ª doc.: 1344, *Ordin. Palatines*.

DERIV.: *Eucaristic*.

EUCOLOGI, compost savi del gr. *εὐχὴ* 'oració' i *λέγω* 'jo escullo, trio'. □ 1.ª doc.: 1917, *DOrt*.

Eucràsia, *eucràtic*, V. *idiosincràsia* *Eudiòmetre*, V. *dia* *Eufemisme*, *eufèmic*, V. *infant* + *Euferol* 'carnícol', V. *farol* (FAR) *Eufonia*, *eufònic*, V. *fono-*

EUFORBI, pres del ll. *euphorbium*, i aquest, del gr. *εὐφρόβιον* id. □ 1.ª doc.: S. XIV.

DERIV.: *Euforbiàcies*

Eufòria, *eufòric*, V. *preferir*

EUFRASIA, pres del gr. *εὐφρασία* 'alegria', derivat de *εὐφραίνω* 'jo alegre', i aquest, de *φρήν* 'ment', 'cervell'. □ 1.ª doc.: S. XIV.

Euga, V. *egua* *Eugarà*, V. *guarà* *Eugassada*, *ei-gasser*, V. *egua* *Eugenèsia*, *eugènic*, V. *engendrar* *Eulògia*, V. *lògic* *Eumicets*, V. *micet*

EUNUC, pres del ll. *eunūchus*, i aquest, del gr. *εὐνοῦχος* id., compost de *εὐνή* 'llit' i *ἔχω* 'jo guardo'. □ 1.ª doc.: c. 1500, Albert Gr., *Quesits*.

Euritmia, *eurítmic*, V. *ritme* *Euró*, V. *auró* *Eusporangiat*, V. *esporangi* (ESFORA)

EUTÈCTIC, derivat savi del gr. *τήκω* 'jo fonc'. □ 1.ª doc.: c. 1925, en què EdFontserè reclamava que s'inclogués en el *DOrt*.

DERIV.: *Eutèxia*.

EUTRAPÈLIA, pres del gr. *εὐτραπέλλια* 'agilitat, flexibilitat', 'gràcia, urbanitat'. □ 1.ª doc.: fi S. XIV, Eiximenis.

DERIV.: +*Eutrapèlic*.

Eutròfia, V. *tròfic*

EUXANTIC, derivat savi del gr. *ξανθός* 'ros', 'groc'. □ 1.ª doc.: DfA.

DERIV.: *Euxantina*.

EUXENITA, derivat savi del gr. *εὐξενος* 'hospitali', mineral dit així perquè dóna entrada a un bon nombre de metalls diversos i estrangers. □ 1.ª doc.: DfA.

Evacuació, *evacuar*, *evacuatiu*, V. *vagar* II *Evadir*, V. *envair* *Evagació*, V. *vague* *Evaginació*, *evagi-*

nar, V. *beina* *Evanescent*, V. *va* *Evangelí*, *evangèlic*, *evangelista*, *evangelitzar*, V. *àngel* *Evaporació*, *evaporar*, V. *vapor* *Evasió*, *evasiu*, V. *envair* *Evacular*, V. *vàlua* (VALER) *Evecció*, V. *vehicle* *Eventració*, V. *ventre* *Eventual*, *eventualitat*, *eventualment*, V. *venir* *Eversió*, V. *vessar* *Evesque*, V. *bisbe* *Evicció*, V. *vèncer* *Evidència*, *evidenciar*, *evident*, V. *veure* *Evisceració*, V. *viscera*

EVITAR, pres del ll. *evītāre* 'evitar (alguna cosa), fugir-ne', derivat de *vītāre* id. □ 1.ª doc.: 1460, JRoig.

Li aconsella Salomé: «beates fuig, / ací confuig, / vérgens rebuja, / ves esta puja, / jóvens evita, / velles vomita, / belles no-n veges, / no mires leges, / totes bandeja!», *Spill*, 12815. No és veritat que figuri en Lull, que usava en lloc d'això *esquivar*, com tots els medievals.¹ Si JoEsteve, *Li Eleg.*, «*evitar*: *cavere*» (g-3-v); «los ous del dia són molt bons --- los estantissos se han de *evitar* molt axí com los fregits» en el Libre de la Peste de JRafMoix de Girona, imprès el 1563, p. 69: encara devia estar poc divulgat fins entre els tipògrafs, car es va estampar erròniament *cuitar*: trigà molt a fer-se usual, i encara no figura a cap diccionari fins a Lacav. (ni Busa-N., OPou, *DTo*. 1647-70, etc.): «*evitar alguna cosa* --- *subterfugere, cavere*» (d'on el copià el *DTo.*, però només en les eds. del S. XVIII); però ja s'usa repetidament *evitar de dir* --- en les Regles de Fenollar i Pau de c. 1500, p. ex., p. 157.

DERIV.: *Evitable*; *inevitable* [Lacav.]. *Evitació*. *Vitand*.

¹ Figura en un sol passatge de *Blanquerna* («cosa que's deu molt *evitar*», *NCl.*, 30.19), però és en el fragment de la novella que només coneixem per la versió modernitzada del S. XVI.

Evitern, *eviternal*, V. *etern* (EDAT) *Evocació*, *evocador*, *evocar*, *evocatiu*, V. *veu*

ÉVOL, 'Sambucus Ebulus', del ll. *ἔβυλος* id. □ 1.ª doc.: 1460, JRoig.

«En la vinya --- del Senyor / --- / sisca, fenoll, / *évols*, braçeres, / carts, romagueres / --- / si hi nexerán / no hi creixerán», *Spill*, v. 13515. «*Évols*: *ebulum*», OPou (49). En llatí es troba *ebulus* fem. i *ebulum* n., i el fet que en català aparegui més sovint com a plural (quasi *plurale tantum*) fa creure que la forma popular no seria *ebulum*, car enlloc no ha restat en una forma *ebula*. Fa un paper important en el folklore, per l'eficàcia curativa que atribueixen al seu suc o decocció (Cauliac, Dteç). L'Espigolair aconsella al Masover, preocupat per les exigències de l'Hereu Escampa: «Voleu que us ensenyi l'oració que li heu de dir a l'Hereu? Us agenollareu davant d'una mata d'*évol*, i començareu: —*Que Déu te guard senyor d'Évol; / aquí et vinc a visitar*... EL MASOVER: SÍ? Doncs ara t'ho diré amb l'esombra de bruc, alosa xerraire (*L'em-paita* ---)», Coromines (*Putxinellis*, p. 158; O. C., 632a). Això li ho havia contat la seva mare (filla de Llers) i ell en prengué una nota que conservo, en lle-